

6 DRUŠTVO
ДРУШТВО

Novosti
Tjednik za racionalnu manjinu
#958, petak, 27. travnja 2018.

Ratifikacija Istanbulske konvencije utjecat će
na rad skloništa za **žrtve obiteljskog nasilja**

PIŠE Ana Brakus

Molila sam se da me više nema

Razgovarali smo sa **ženom** koja je spas od **obiteljskog nasilja** pronašla u skloništu zagrebačke Autonomne ženske kuće: Stavio bi mi mobitel na stol, gledao u njega i onda rekao: 'Ajde da vidimo tko će nazvati policiju. Koliko njima treba da dođu, a koliko meni treba da ti zakrenem vratom?' Ljudi na cesti, naši susjedi gledali su kako nas mlati

LUCIJA je prvi poziv kojim je zatražila pomoć obavila u neopisivom strahu, uz gledanje kroz prozor i osluškivanje svakog zvuka. Savjetovalište Autonomne ženske kuće (AŽK) u Zagrebu, utočište od **nasilja**, nazvala prije nešto manje od godinu dana. SONJA, zaposlenica SOS telefona, bila je s druge strane. Zbog njihove sigurnosti, u ovom tekstu ne koristimo njihova stvarna imena. Sonja ju je tijekom prvog poziva pozvala na razgovor u Autonomnu žensku kuću.

— Ako dođem, ja moram ostati. Tako sam joj rekla. Ako dođem i nakon toga se vratim doma, a on shvati ne samo gdje sam bila, nego i samo to da me nije bilo doma, mene više nema. Milijun puta mi je rekao da iz te kuće mogu van samo s nogama prema naprijed – prepričava Lucija svoj prvi razgovor sa Sonjom.

Dvadeset godina Lucija je živjela u malom mjestu u okolini Zagreba i gotovo svakodnevno proživljavala **nasilje**. Na razgovor, koji vodimo u prostorijama savjetovališta AŽK-a u centru Zagreba, Lucija je došla s tajne lokacije, njihovog skloništa. Ona i njezina djeca sada se, po prvi put nakon niza godina, osjećaju sigurno. Napokon, kaže, spavaju mirno.

— Kada sam došla u sklonište Autonomne kuće, pitala sam ih mogu li mi omogućiti grobno mjesto. Nisam tu došla kao osoba, bila sam naprosto jedna ljuštura, najobičnija čahura. I da nema tog skloništa, ne znam bi li me danas više uopće bilo – prepričava nam u maloj sobi dok joj prsti jedne ruke lome prste druge. Dok započinje svoju priču, ohrabrenje traži u pogledu NEVE TOLLE, jedne od osnivačica Autonomne ženske kuće.

Kaže da je roditelji čovjeka s kojim je bila u braku, a kojega danas odbija nazivati **suprugom**, već ga zove **nasilnikom**, nisu prihvaćali od samog početka. On je tada bio drugačiji. Nije pio, nije, kaže, pokazivao nikakve znakove agresije, bili su zaljubljeni. Odnos se počeo drastično mijenjati nakon rođenja njihove kćeri.

— Prvo vrijeme živjeli smo s njegovim roditeljima, a onda smo se preselili u svoju kuću. Postepeno me izolirao od drugih, to se događalo godinama. U jednom trenutku pregledavao mi je svaku autobusnu kartu, kada sam izašla iz kuće, kada sam se vratila, s kim sam i koliko razgovarala, je li mi se blagajnik u dućanu previše osmjehnuo. Izmjerio je koliko minuta treba kćeri od **škole** do doma, a ako bi procijenio da se predugo zadržala, izmlatio bi i mene i nju – priča Lucija.

Njegov alkoholizam s vremenom je uznapredovao do te mjere da su halucinacije postale redovite. Kockanje je postalo dio njegove svakodnevnice. Dizao je nenamjenske kredite, svaki mjesec je uzimao Lucijinu plaću i ostavljao joj dugove.

— Jedne zime su mi nokti na nogama sasvim poplavili. Uzimao mi je sav novac i kontrolirao svaki trošak. Imala sam te jedne ljetne cipele koje sam nosila po snijegu i smrzavala se. Kćer i ja smo kidale krpice kada bi dobile menstruaciju. 'Što će vam ulošci, trebaju li vam stvarno', tako bi nas pitao – nastavlja Lucija.

Svi susjedi su sve znali, dodaje. Nitko, baš nitko, godinama im nije ponudio nikakvu pomoć.

— Stavio bi mi mobitel na stol, gledao u njega i onda rekao: 'Ajde, ajde da vidimo tko će nazvati policiju. Koliko njima treba da dođu, a koliko meni treba da ti zakrenem vratom', govori Lucija i na očigled sve snažnije isprepliče prste.

On, kaže, dolazi iz imućne **obitelji** koja je dobro povezana s onima od kojih je Lucija trebala tražiti pomoć.

— Ne usudiš se otići doktoru. Ne usudiš se otići u Centar za socijalnu skrb, ne usudiš se

otići na policiju. Pa gdje da idem, to je malo mjesto, on se s tim ljudima druži, s njima nije briga. Doma nas mlati, a vani je s njima šarmantan, duhovit, sve ih nasmijava i zabavlja – opisuje ona i potom, gotovo u istom dahu, dodaje da je upravo to glavni razlog zbog kojeg razgovaramo.

Nije znala da postoje skloništa, tzv. sigurne kuće, nije znala da postoji način da pronađe izlaz uz psihološku, pravnu i svakojaku drugu pomoć koja joj je potrebna. Lucija je zvala na besplatni telefon 0800 55 44 savjetovališta za **žene** AŽK-a. Želi da njezina priča stigne što dalje, da je pročita što je moguće više **žena** koje se nalaze u njezinoj situaciji, da se jave ovom ili drugim skloništima.

— Kćer mi je odrastala uz takvog čovjeka. Napokon je narasla, našla priliku da se odseli i rekla mi je da tu više nikada neće doći. Više ne mora biti tu. On se potom prebacio na drugo dvoje djece, i to maloljetne. Počeo je i njih maltretirati. Kćer koja je otišla zapravo me spasila – prepričava Lucija kako se mučenje koje je proživljavala godinama počelo privoditi kraju.

— Jednog dana, dok sam ulicom šetala gledajući direktno u pod kao i inače, jer sam znala da će u suprotnom biti problema, naišla sam na poznanicu koja mi je dala karticu s brojem savjetovališta Autonomne kuće. Uz podršku kćeri i tu karticu, vraćamo se na početak priče – zaokružuje Lucija naš razgovor.

Time, međutim, započinje nova etapa. Zapčinje bitka s institucijama, borba protiv mitova i stereotipa ukorijenjenima u institucijama koje bi joj trebale pomoći.

— Konačno, došla sam u sklonište kuće. Gledajte, on bi mene tukao i tukao, a ja bih se u tim trenucima molila da me pogodi centimetar dalje nego inače, pa da me onda više nema. A onda sam vidjela djecu. I mislim se što će biti s njima. Na kraju se zbog njih odvažiš. Tukao me i onda bi mi rekao: 'Ne laži, nisam te ni taknuo.' 'Govno se ne dira', tako bi mi rekao. I konačno, nakon svega, otišla sam na policiju. Taj tretman, ta pitanja, to ne mogu to ni opisati. Na isti način se ispituje **nasilnika** i **žrtvu**. 'Gdje su dokazi. Pokažite

Višnja Ljubičić (Foto: Kristina Štedul Fabac/PIXSELL)

Neva Tolle (Foto: Davor Puklavac/PIXSELL)

Uzimao mi je sav novac i kontrolirao svaki trošak. Kćer i ja smo kidale krpice kada bi dobile menstruaciju. 'Što će vam ulošci, trebaju li vam stvarno', tako bi nas pitao – prisjeća se Lucija

mi ožiljke. Pokažite mi dokaze', rekli su mi u policiji. 'Imam dvadeset godina dokaza. Evo ih tu u meni', odgovorila sam im, držeći ruku na srcu. Ljudi na cesti, naši susjedi gledali su kakao nas mlati. Najlakše, najjednostavnije im je kada je dokaz nasilja nacrtan kredom na podu – govori Lucija.

Protiv svojeg, uskoro bivšeg supruga, Lucija je podigla dvije kaznene prijave. Jednu za obiteljsko nasilje, a drugu za silovanje u braku. U tijeku je i brakorazvodna parnica. — Iako se protiv njega vode dva kaznena postupka, mojoj odvjetnici i meni je jedan dan stigla obavijest Centra za socijalnu skrb da se djeca naredni dan moraju susresti s ocem. Nitko me u Centru prije donošenja te odluke nije ni saslušao. 'Prije ću u zatvor nego dozvoliti da se ikad više približi mojoj djeci. Nijednom svih ovih mjeseci nisu pitali za njega, nijednom', rekla sam – opisuje Lucija svoje iskustvo s Centrom za socijalnu skrb, koje potvrđuje i Neva Tolle.

Zahvaljujući pravnom timu i Lucijinoj ustrajanosti, nasilniku je izrečena mjera zabrane prilaska jer se u kaznenim postupcima brani sa slobode.

— Dvadeset godina. I onda dobiješ ono s čime ti se i prijete. Osjećaš se samo i izdano. Ne vjeruju ti – govori Lucija.

— Tu sam nekoliko mjeseci. Radim, po prvi put štedim svoj novac. Vidim izlaz. Djeca i ja idemo na terapiju. Nisam sama, ovo sklonište me spasilo i ništa me više neće zaustaviti, ja sada vidim da mogu – dodaje ona s osmijehom na licu.

Rasprava o ratifikaciji Istanbulske konvencije, međunarodnog dokumenta kojim se ženama poput Lucije treba pružiti sustavnija zaštita, pokazala je do koje se mjere nasilje u našem društvu relativizira, odnosno

koliko se njime manipulira. Tu raspravu, koja se u hrvatskom javnom prostoru vodila mjesecima, uz Luciju su u sigurnoj kući pratile i druge žene te njihova djeca.

— Dok smo takve rasprave gledale na televiziji, reakcije ostalih žena bile su slične mojoj. Jedna žena bi odmah prebacila program jer ih nije mogla slušati kako i što govore o zlostavljanim ženama i Istanbulske konvenciji. Pogotovo nas je smetalo kad smo na televiziji čule kako su druge žene govorile o nama, drugim ženama koje smo preživjele nasilje. Zastrašujuće – kaže Lucija.

Istanbulska konvencija će pozitivno utjecati na rad skloništa, prije svega vezano uz preispitivanje njihovih postojećih kapaciteta i standarda – kaže Višnje Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Lucija nije jedina, govori nam Neva Tolle. — Lucija ima mnogo, jako, jako mnogo. Nasilje prema ženama samo je najvidljiviji oblik diskriminacije žena koja je prisutna u našem društvu. U proteklih deset godina smješteno je 458 žena i djece kojima je pružen besplatan smještaj, hrana, savjetovanje, pomoć i podrška, pravna pomoć, pravno zastupanje i psihoterapija. U savjetovalištu djeluje besplatan telefon za pomoć, a pružamo i besplatno individualno, psihološko te pravno savjetovanje. U proteklih deset godina savjetovalište je primilo 11.109 poziva, pružilo je 992 osobnih i 2164 psihološka savjetovanja te gotovo 3000 pravnih savjeta. Tome služe autonomna ženska savjetovališta i skloništa – kaže Neva Tolle o radu Autonomne ženske kuće Zagreb.

RIJEČ je o jednoj od sigurnih kuća koja bi, zahvaljujući ratifikaciji Istanbulske konvencije i lani usvojenoj Nacionalnoj strategiji zaštite od nasilja u obitelji, trebala dobiti sustavniju financijsku podršku iz državnog proračuna. Među ostalim, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku još prošlog tjedna smo pitali na koje će ostale načine ratifikacija tog međunarodnog dokumenta utjecati na rad i broj sigurnih kuća. Unatoč petnaestak telefonskih poziva koje smo im potom uputili, odgovor nismo dobili do zaključenja ovog broja Novosti.

No ono što je jasno iz odgovora koji je Vlada prošloga tjedna dala zastupniku Živo zida IVANU VILIBORU SINČIĆU jest da će od 70-ak milijuna kuna godišnje, koliko će država izdvojiti za provedbu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, 6,8

Od početka 2012. do kraja 2016. u Hrvatskoj su ubijene 72 žene (Foto: Patrik Macek/PIXSELL)

milijuna kuna dobiti skloništa za žrtve obiteljskog nasilja, a među njima je najviše onih koja vodi Caritas, odnosno Katolička crkva. Od ukupno 17 skloništa, njih čak šest otpada na Caritas. Ta organizacija pod okriljem Katoličke crkve, čiji se vrh žestoko borio protiv ratifikacije Istanbulske konvencije, tako nastavlja primati novac za ono čemu je dokument kojim su se protivili i namijenjen.

Komentar nam je dala VIŠNJA LJUBIČIĆ, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. — Istanbulska konvencija će svakako u određenoj mjeri pozitivno utjecati na rad skloništa za žrtve obiteljskog nasilja u Hrvatskoj, prije svega vezano uz preispitivanje postojećeg broja specijaliziranih skloništa, njihovih smještajnih kapaciteta i standarda, što obuhvaća izradu individualnog sigurnosnog plana na temelju procjene sigurnosne situacije svake žrtve, tehničku sigurnost zgrade te učinkovitu suradnju s policijom u sigurnosnim pitanjima – odgovorila nam je pravobraniteljica.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, koje je nedavno iznijela pravobraniteljica Višnja Ljubičić, u pet godina, odnosno od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2016. godine, ubijene su 72 žene. Ubili su ih njima bliski muškarci. Prošle, 2017. godine ubijeno je 19 žena, od čega njih 16 od strane njima bliskih muškaraca. Ovoga tjedna, u trenutku pisanja teksta, crnoj statistici pridodana je još jedna žena: žrtva zločina u Marinu Selu kraj Lipika. Njezina kuća nije bila sigurna, za ubojstvo je osumnjičen njezin suprug. ■